

# **Geestelijke lauwheid**

**Sleur en tegenslagen kunnen onze ijver doen verflauwen**

Francisco Fernández-Carvajal

# Geestelijke lauwheid

Sleur en tegenslagen kunnen onze ijver doen verflauwen

ARCO REEKS 13

 DE BOOG

# INHOUD

<b>Voorwoord .....</b>	<b>9</b>
<b>1. Geschapen voor het geluk .....</b>	<b>11</b>
De plaatsvervangers .....	11
Op zoek naar vreugde .....	16
<b>2. Het volgen van Jezus .....</b>	<b>21</b>
Twee stoeten .....	21
De bron .....	22
We hebben blijmoedigheid nodig .....	27
Het beste nieuws.....	30
<b>3. Kortzichtig en ‘vermoed’: lauwheid .....</b>	<b>33</b>
Een stille ziekte .....	33
Men kan Jezus niet zien of horen .....	36
<b>4. Als alles moeilijk is .....</b>	<b>43</b>
Spirituele dorheid .....	43
Laten we gaan! Laten we gaan! .....	47
Een vreugdevol gevecht .....	49
De vaas .....	51
Opnieuw beginnen .....	53
Het venster .....	55

<b>5. Ik zoek uw gelaat .....</b>	<b>61</b>
Het grootste wonder .....	61
De ontmoeting .....	63
Als het geluk wordt gezocht via andere wegen .....	64
Het volgen van de koning .....	67
Zuiverheid van hart .....	71
<b>6. De liefde en de kleine dingen .....</b>	<b>77</b>
Details en goedertierenheid .....	77
De trouw van alledag .....	81
Onze kunstwerken .....	84
De eer die God toekomt .....	87
<b>7. De brede weg .....</b>	<b>93</b>
Lauwheid en de brede weg .....	93
Een lauwe persoon is niet sober of matig ...	96
Het kruis van elke dag .....	99
Het kleine kruis .....	101
<b>8. Met het licht van het geloof .....</b>	<b>105</b>
Lauwheid: handelen enkel vanuit menselijke overwegingen .....	105
Een diepzinnige visie op het leven .....	108
Dankbaarheid .....	111
In de aanwezigheid van de Heer .....	115

<b>9. Dagelijkse zonden en de lauwheid .....</b>	<b>119</b>
Dagelijkse zonden .....	119
Andere gevolgen .....	121
De strijd tegen de dagelijkse zonde .....	122
Merlijn en koning Arthur .....	125
De wijsheid van de heiligen .....	126
Een referentiepunt .....	128
Het tegengif .....	130
De druk opvoeren .....	133
<b>10. De dochters van de lauwheid .....</b>	<b>137</b>
De ontmoediging van de lauwe mens .....	139
Een ongebreidelde fantasie en een afgestompte geest .....	143
Kleinmoedigheid .....	145
Rancune en verdorvenheid .....	150
<b>11. De liefde tot God en tot de anderen .....</b>	<b>155</b>
Niemand kan geven wat hij niet heeft .....	155
Een onmogelijke neutraliteit .....	158
Een stilstaande trein op een dood spoor ...	162
Het visioen van Ezechiël .....	165
<b>12. Wie herstelt ons? .....</b>	<b>169</b>
De fiedel en de fiedelaar .....	169
De vriend .....	172
Vecht tegen de lauwheid door geregeld te biechten .....	174
Een goede biecht .....	176
Berouw vermijdt routine .....	179

<b>13. Smeulend vuur .....</b>	<b>183</b>
In Kana .....	183
De dienaren .....	186
Omgaan met Maria .....	188
De vreugde van Maria: ontsnappen aan de lauwheid .....	190

## Voorwoord

Ieder boek kent een korte voorgeschiedenis. Zo is dit boek ontstaan uit een meditatie tijdens een spirituele retraite. In 1978 verscheen hiervan een uitgebreide uitgave onder de titel *Lauwheid*. Sindsdien is de originele Spaanse versie toe aan zijn veertiende druk.

Na het boek volledig te hebben bijgewerkt met nieuwe ervaringen, verschijnt het nu onder een nieuwe titel: *Geestelijke lauwheid: sleur en tegenslagen kunnen onze ijver doen verflauwen*. Lauwheid is de liefdespathologie die de christelijke idealen laat verstommen. Deze pathologie van de liefde ligt verscholen in en achtervolgt het leven van onze *eerste overgave*, het vol vreugde volgen van Jezus, welke het probeert te vernietigen of op zijn minst te verhinderen. Het is in het begin moeilijk om haar waar te nemen, maar lauwheid is strikt genomen de grote sluimerende vijand van Gods liefde, die ze tracht te verschrallen en te vernietigen. Het lijkt op een stille ziekte die zich beetje bij beetje door het hele organisme verspreidt en die men nauwelijks bemerkt totdat het te laat is. De door een Italiaanse auteur gemaakte beschrijving van een dodelijk gewonde soldaat kunnen we ook toepassen op lauwheid: *andava camminando ed era morto* (hij liep maar was ook dood).

Ik heb in dit boek geprobeerd om duidelijk de tegenstelling uit te leggen tussen de unieke

vreugde van het volgen van Christus en het verdriet van een slapend hart, dat is vergeten of dreigt te vergeten hoe het moet liefhebben. Deze ziekte van de liefde kan uiteindelijk altijd worden genezen door de goede arts Jezus Christus, die altijd bereid is om ons te helpen.



## 1. Geschapen voor het geluk

### De plaatsvervangers

De huwelijksceremonie is ten einde. Een man en een vrouw hebben elkaar eeuwige trouw beloofd. De priester zendt de pasgetrouwden weg met de volgende of vergelijkbare woorden: “Moge de Heer voor altijd met jullie zijn, zodat jullie samen gelukkig worden.” Dit komt eigenlijk op hetzelfde neer, want met de Heer zijn en gelukkig zijn is hetzelfde. “Leed en smart zijn volledig het tegenovergestelde van de ware essentie van God, die het ultieme geluk is”, zei de heilige Jozefmaria Escrivá. Verder gaf hij ons ook het volgende advies: “Als je moe bent, ga naar de Heer. Als je problemen hebt, leg ze in de handen van de Heer. Je moet voorkomen iemand door je persoonlijke houding de indruk te geven, dat het juk van de meester niet zacht is en dat het geen juk van liefde zou zijn.”<sup>1</sup> Hierdoor zou je door je eigen liefdeloze houding de anderen misleiden.

Geluk is een van die dingen die mensen elkaar altijd toewensen. Zo zijn ‘de beste wensen’ en ‘veel geluk’ uitdrukkingen die men in alle talen en streken terug kan vinden. Zij drukken een diepe en waardige wens uit voor iets wat essentieel is voor deze persoon.

---

1 Cf. J. Echevarría, *Memoria del Beato Josemaría* [*Memoires van de zalige Jozefmaria*] (Madrid: Rialp, 2000), blz. 22.

En toch zijn het dingen die zelden worden bereikt, hoewel men toch die middelen aanwendt die een mens hiervoor nodig acht: gezondheid, geld, liefde, succes en populariteit. Als we niet opletten kunnen we, ondanks dit alles, het geluk waar ons hart werkelijk naar verlangt steeds verder voor ons uitschuiven, totdat het ons uiteindelijk helemaal ontgaat.

We menen dat woorden als geluk, vreugde en vrede verwijzen naar wezenlijkheden die lijken op schatten, van grote waarde, maar heel moeilijk te vinden. Hoeveel zouden we er niet voor overhebben om voor een maand, dag of slechts een avond de ware vreugde te ervaren van een authentieke liefde, die overeenkomt met het verlangen in ons hart!

Er wordt beweerd dat er na de dood van kalief Abderraman III in 961 een brief werd gevonden waarin hij geschreven had: "Ik had alles dat een man op deze aarde zich kan wensen. Ik heb 75 jaar geleefd. Ik ben 50 jaar koning geweest, maar ik ben maar 9 dagen echt gelukkig geweest."

Het verlangen van de mens naar geluk is zo diep en intens, dat het op deze wereld nooit helemaal bevredigd kan worden: "Dit verlangen is van goddelijke oorsprong; God heeft het in het hart van de mens gelegd om het mensenhart naar Zich toe te trekken, want Hij is de enige, die in staat is om het te vervullen."<sup>2</sup> De woorden van

2 Cf. *Catechismus van de Katholieke Kerk* (CKK), 1718.

de heilige Augustinus hierover zijn zeer bekend: "U hebt ons voor Uzelf geschapen en rusteloos is ons hart tot het rust vindt bij U."<sup>3</sup> Niets anders is hiertoe in staat. Alle mannen en vrouwen zoeken op de een of andere manier naar geluk, hoewel ze daarbij vaak verkeerde wegen gaan.

Veel mensen zijn echter sceptisch geworden en twifelen of er werkelijk iets is wat de verlangens van ons hart kan vervullen. Daarom bedenken ze plaatsvervangers. Deze zijn te vergelijken met kunstmatige smaakstoffen, men denkt dat ze hetzelfde zijn, maar zijn dat toch niet helemaal. 'Rust' wordt 'vrede' genoemd, 'luidruchtig lachen' wordt 'vreugde' en 'vluchtig plezier' wordt 'geluk'. En ondertussen wordt het geluk waar ons hart naar verlangt onmogelijk geacht, hoewel het werkelijk bestaat en het binnen het bereik ligt van iedere persoon van goede wil. Velen bereiken dit nooit, ongeacht hun levensduur, omdat ze, net zoals mensen die zoeken naar sieraden bij een kruidenier, zoeken op de verkeerde plaatsen, zoals bij comfort, geld, macht en plezier.

Een interviewer vroeg ooit aan een prominente oudere intellectueel of hij in *vooruitgang* geloofde. Hij had jaren op het platteland gewoond. Vanuit zijn raam, zo zei hij, kon hij een maaidorser, een tractor en andere landbouwmachines zien. "Hoe kan ik nu niet in vooruitgang geloven", vroeg hij zich af, "als ik het graan zie dat ooit met veel

3 H. Augustinus, *Belijdenissen*, I, 1, 1.

moeite moest worden geogst en dat nu in korte tijd geogst kan worden?” Maar hij voegde eraan toe: “Dit soort vooruitgang voedt onze maag, maar laat het hart koud en leeg.” De authentieke menselijke vooruitgang is de totale vervulling van de persoon op alle terreinen van de werkelijkheid. Technische vooruitgang kan dingen dan wel makkelijker maken, maar zonder innerlijke vooruitgang is hij niet in staat om de ziel te verrijken.

Het ware geluk brengt ons er allereerst toe ons hart te zuiveren van zijn slechte instincten en boven alles de liefde tot God te zoeken. Ze leert ons, dat het ware geluk niet ligt in rijkdom of welzijn, noch in menselijke eer en macht, noch in welk menselijk werk dan ook, hoe nuttig dit ook moge zijn, zoals wetenschap, techniek en kunst, noch in enig schepsel, maar in God alleen, bron van alle goed en alle liefde.<sup>4</sup> Alleen in Hem.

De zalige kardinaal Newman noemde geld de afgod van zijn tijd, maar het is de afgod van alle tijden. “Rijkdom is datgene waaraan vele mensen instinctief eer bewijzen. Ze meten het geluk aan rijkdom. En aan rijkdom meten ze respect. Het is een hommage ontstaan vanuit een diepgaand geloof, dat men door middel van rijkdom alles kan doen. Rijkdom is een van de dagelijkse afgoden en zo ook bekendheid. Bekendheid, of veel van je laten horen in de wereld - ook wel ‘mediabekendheid’ genoemd - wordt door steeds meer mensen

---

4 CKK 1723.

als een groot goed en als een reden tot verering gezien.”<sup>5</sup> Rijkdom, succes en bekendheid alleen maken het hart uiteindelijk *koud en leeg*.

De vreugde en de ware vrede die het hart vervullen, kunnen alleen gevonden worden bij God en nergens anders. We zijn geschapen door en voor God en zijn onderweg naar Hem. Deze waarheid is noodzakelijk om de mensen in hun geheel te begrijpen.

De Heer zei een keer tot zijn leerlingen: “Gelukkig zijn jullie, omdat jullie ogen zien en omdat jullie oren horen.” Waarom zei Hij dit? Niet omdat zij rijk en machtig zouden worden of gevrijwaard blijven van pijn, mislukking, ziektes en problemen of omdat alles goed zou gaan. Maar omdat *hun ogen zagen en hun oren hoorden* wat zoveel mensen hoopten te zien of te horen. Zij zijn gelukkig, omdat ze openstaan voor het geloof, voor Christus. De nabijheid van Jezus is voor hen de oorzaak van een vreugde die de wereld, noch problemen en mislukkingen ooit zullen kunnen afnemen. Hierin bevinden zich de diepe vreugde en vrede die niet gekocht kunnen worden.

---

5 J.H. Newman, *Saintliness the Standard of Christian Principle* [*Heiligheid als standaard van het christelijk principe*], geciteerd in CKK 1723.

## Op zoek naar vreugde

Volgens de H. Thomas van Aquino is vreugde het eerste effect van de liefde en de belangrijkste vrucht van zelfopoffering.<sup>6</sup> Men zou kunnen zeggen dat er vele soorten van vreugde en verschillende soorten liefde bestaan; zo is de vreugde over een heerlijke maaltijd een totaal andere dan die van iemand die net verliefd is geworden. Men zou dan ook kunnen zeggen: vertel me waar jij jouw vreugde vindt en ik vertel je waar jouw hart op hoopt.

De vreugde van het houden van God kan met niets anders op aarde worden vergeleken. Het “moet niet een vreugde zijn die men fysiologisch zou kunnen noemen, zoals die van een gezond dier” – iets goeds, maar tekortschietend voor een kind van God. “Zij moet veeleer een bovennatuurlijke vreugde zijn, die voortkomt uit de volledige overgave van alles en van jezelf aan de liefdevolle zorgen van God, onze Vader.”<sup>7</sup> De christen is vreugdevol, omdat het de essentie van zijn leven is om lief te hebben en dan vooral om God lief te hebben. Of om op z’n minst te proberen om Hem lief te hebben en om zijn liefde te ervaren. *Amare et amari*, “beminnen en bemind te worden”, riep de heilige Augustinus uit. Het is ondenkbaar dat een ware christen zijn geloof beleeft zonder vreugde,

---

6 Cf. H. Thomas, *Summa Theologica* 2-2, q. 28, a. 4.

7 H. Jozefmaria Escrivá, *De Weg*, (De Boog), nr. 659.

zonder een blijmoedige en serene stemming die karakteristiek is voor de kinderen van God. Het is een ware vreugde om Christus van nabij te volgen, van Hem te houden en door Hem geliefd te zijn. Eigenlijk zouden we de Heer verscheidene keren per dag moeten zeggen: "Ik ben blij dat ik U mag volgen!"

Degenen die de meester hebben ontmoet, ervaren een ware vreugde tijdens de diverse situaties en omstandigheden in hun leven. Het hoofd van de tempelwachters vroeg *Waarom hebben jullie hem niet meegebracht?* en de wacht antwoordde *Nog nooit heeft een mens zo gesproken!* (Joh 7:45-46). Ze hadden nog nooit woorden gehoord zoals die van Jezus. Denk hierbij aan de vreugde van Petrus op de berg Tabor: *Meester, het is goed dat we hier zijn!* (Mc 9:5); of aan de alles overtreffende vreugde van de drie wijzen toen zij de ster terugvonden die hen naar het kind Jezus leidde (Mt 2:10); of aan de blijde vervulling van de oude Simeon: *Nu, Meester, laat U, zoals U gezegd hebt, uw knecht in vrede gaan; want mijn ogen hebben uw heil gezien* (Lc 2:29-30); of aan de verrassing voor de twee leerlingen die op weg waren naar Emmaüs; voordat zij Christus herkenden waren zij zeer van streek (Lc 24:13-53), maar daarna enthousiast om naar Jeruzalem terug te keren om iedereen te vertellen dat ze de Heer in leven hadden gezien!

Terwijl hij sprak over alle lijden dat hij moest ondergaan vanwege het geloof, verklaart de

heilige Paulus: *Groot is mijn vrijmoedigheid tegenover u, groot is mijn trots op u! Dit vervult mij met troost en overstelpt mij met blijdschap, ondanks al mijn moeilijkheden* (2 Kor 7:4). Ergens anders legt hij de reden uit van deze vreugde: *Ik weet wie ik mijn vertrouwen heb geschonken!* (2 Tim 1:12). Jezus is zijn rots, zijn fort, waarin hij de reden vindt van zijn bestaan.

Overweeg eens in het bijzonder de vreugde van Maria: *Met heel mijn hart roem ik de Heer, met al mijn adem juich ik om God, mijn redder* (Lc 1:46-47). Nog nooit was er of zal er een hart zijn, dat zo vreugdevol en toegewijd was.

In de verhalen van de verrijzenis zien we bij de leerlingen een speciale vreugde, een die ze voor altijd in hun ziel zullen dragen ondanks moeilijkheden of vervolging. Het is de vervulling van de belofte die onze Heer deed bij het Laatste Avondmaal: *Jullie hart zal vol vreugde zijn, een vreugde die niemand je ooit kan ontnemen* (Joh 16:22). Niets kan dat doen behalve de zonde.

Dit zien we ook terug wanneer de Heer aan zijn discipelen verschijnt na zijn verrijzenis: *Vreugde vervulde de leerlingen toen ze de Heer zagen* (Joh 20:20). Hun vreugde is niet afhankelijk van stemming of gezondheid of van andere menselijke omstandigheden, maar zij komt doordat zij de Heer hebben gezien en met Hem zijn geweest. Dit is ook te zien bij de annunciatie. De engel groet Maria met *vol van genade* en vertelt haar dan waarom:



*De Heer is met u (Lc 1:28).*

Deze diepe, onvergelykbare vreugde is er dankzij de nabijheid van God. We zijn niet gelukkig omdat dingen goed voor ons uitpakken, maar omdat we geloven in de Heer en omdat we ons door Hem geaccepteerd voelen. Dit is het geheim van de vreugde van de christenen. We zijn gelukkig wanneer de Heer aanwezig is in ons leven, als we Hem niet verloren zijn, als onze ogen niet vertroebeld worden door lauwheid en gebrek aan naastenliefde.

Wanneer we het geluk niet zoeken bij God, kan dit leiden tot eenzaamheid en droefheid. De ervaring van diegenen die zich afkeren van God is altijd dezelfde: ze ontdekken dat er geen geluk bestaat zonder God. Zonder Hem is alles donker en triest. Net zoals de verloren zoon zien ze dit snel in.

Aan de andere kant is iedere stap richting de Heer een stap naar vervulling, naar liefde. De Heer is de 'schitterende parel' en de 'verborgen schat' van het Evangelie (Mt 13:45, 44). Het vinden van Christus - of terugvinden, wanneer we Hem zijn verloren - leidt tot een nieuwe en diepe vreugde. Dit is met niets vergelijkbaar en vergeleken hiermee zijn de benodigde inspanningen en offers onbeduidend.

Een vriend van me vertelde me een verhaal van iets wat was gebeurd tijdens de eerste keer dat hij als architectuurstudent schetsen ging maken in

een park in Madrid. Hij werd aangesproken door de docent en deze zei dat hij zijn positie moest veranderen. Hierna positioneerde de docent hem zo, dat hij, het papier en het onderwerp op een lijn stonden. Het enige dat de docent zei was: "Vergeet niet dat het model zich altijd voor je moet bevinden."

Christus moet zich altijd voor ons bevinden, helder in onze gelovige ogen. Voor een christen beginnen de problemen wanneer hij niet helder meer ziet door lauwheid of zonde. Hierdoor raakt Jezus steeds verder weg, Hij vervaagt en Hij wordt onherkenbaar.

Vreugde is kwetsbaar, zoals de planten die hoog in de bergen groeien en die verschrompelen wanneer ze naar het dal worden gebracht. Droefheid wordt veroorzaakt door het vergeten van Gods overvloedige horizon en door het vallen in de put van ons egoïsme. Maar hoe gelukkig zijn wij wanneer we Hem volgen, genieten van zijn aanwezigheid en Hem horen zeggen: "Ik ben altijd met jullie."